

Hur använder vi kunskap för utveckling?

Byggstenar för att förstå och planera förändringsarbeten.

Skolmisslyckanden - vad är problemet?

Göran Henriksson

Sociala investeringar: Hur förändringsverktyg kan användas
i utvecklingsarbeten inom olika områden

Maria Gäbel

Svår, komplicerad och komplex

Vad kännetecknar ett komplext problem?

- Det finns inte något sätt att en gång för alla definiera eller formulera ett komplext problem. Avgränsningen av problemet kan alltid ifrågasättas.
- Därför leder ofta förslag på lösningar till konflikter med andra aktörer som ser på problemet utifrån andra perspektiv.
- Lösningar på komplexa problem är inte rätt eller fel – snarare är de bättre eller sämre.
- Varje försök att påverka problemet tenderar att förändra det i betydande grad.
- Komplexa problem har inte ett visst antal möjliga lösningar
- Varje komplext problem kan ses som ett symptom på ett annat komplext problem

Fritt efter Head, B., & Alford, J. (2013). Wicked Problems. Administration & Society, 47(6), 711–739

Varför är vi så dåliga på att hantera komplexa problem?

1. Utvecklingen sker genom *en ökande samhällslig och social mångfald*.
2. Samhället utvecklas också genom att *den institutionella komplexiteten ökar*.
3. Våra kunskapsunderlag karakteriseras i högre grad av *kunskapsmässig osäkerhet*.

Så vad kan vi då göra för att hantera komplexa problem?

*“A trap is a trap only for creatures
which cannot solve the problem
that it sets.”*

Sir Geoffrey Vickers

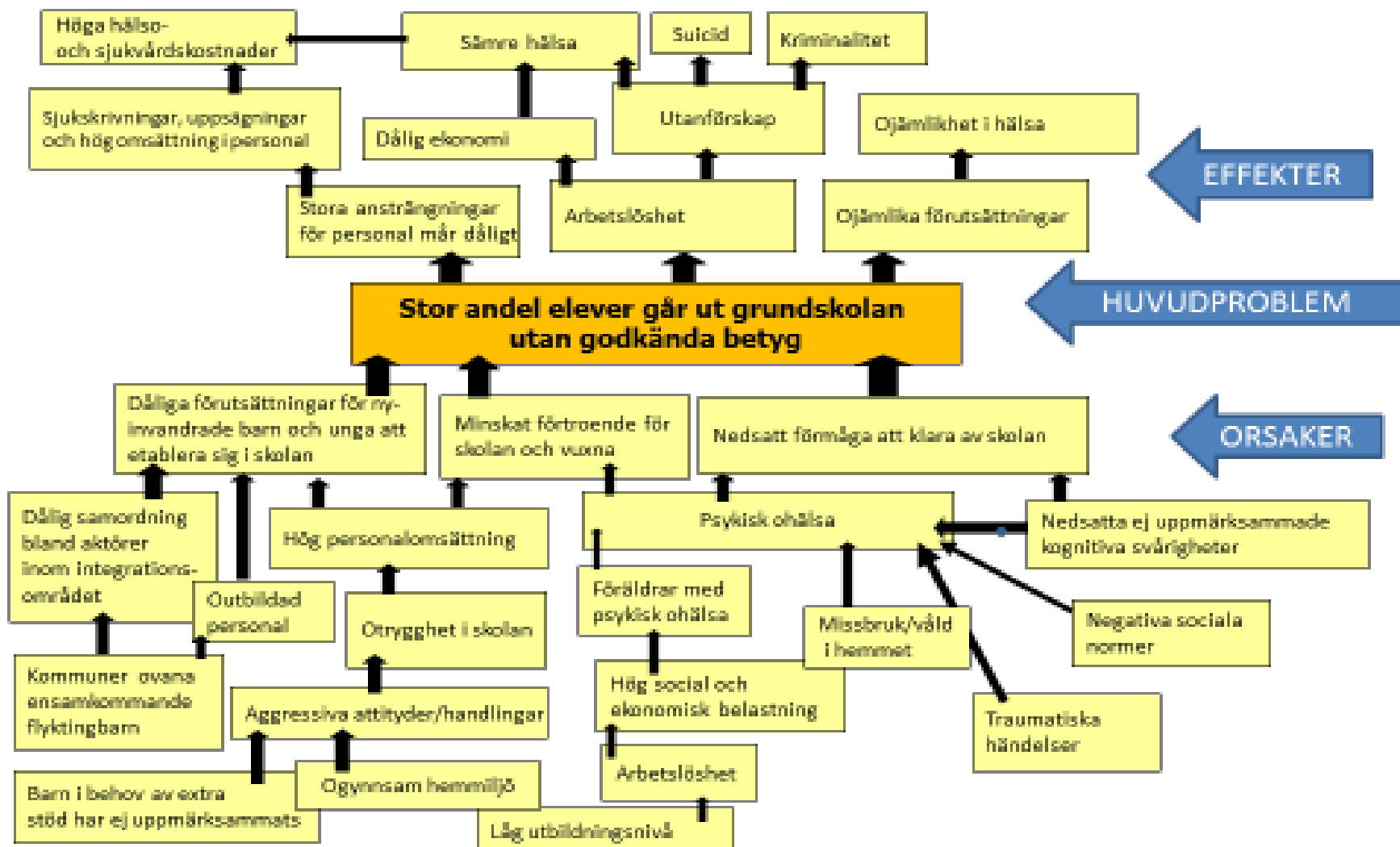
Så vad kan vi då göra för att hantera komplexa problem?

“You don’t so much ‘solve’ a wicked problem as you help stakeholders negotiate shared understanding and shared meaning about the problem and its possible solutions. The objective of the work is coherent action, not final solution”.

Conklin, J. (2007). Rethinking wicked problems [interview].
NextD Journal, 10, 1-30. Available from <http://nextd.org>

EXEMPEL PÅ PROBLEMTRÄD

(Obs! Detta problemträd är självklart mycket större och mer komplext i verkligheten)

1

Problemträd

Data/verksamhetsansvariga/politik

2

Behovsanalys

3

Logikmodell

SKL:s logikmodell

	Interventionslogik	Indikatorer	Datakällor	Antaganden/Hot
Övergripande syfte & mål	Vad förväntas satsningen uppnå på längre sikt?	Hur kan det mätas?	Vilken data kan användas för mätning?	Vilka antaganden är en förutsättning för att satsningen ska uppnå de långsiktiga utfallen?
Resultat & utfall	Vilka resultat förväntas satsningen uppnå på kort sikt?	Hur kan det mätas?	Vilken data kan användas för mätning?	Vilka antaganden är en förutsättning för att satsningens kortsiktiga utfall uppnås?
Aktiviteter & processmått	Vilka aktiviteter ska genomföras i satsningen?	Hur mäts aktiviteternas genomförande och att målgruppen nås?	Vilken data kan användas för mätning?	Vilka antaganden är en förutsättning för att satsningens aktiviteter kan genomföras?
Resurser	Vilka resurser, verktyg och strukturer behövs för att genomföra satsningens aktiviteter?	Hur kan det mätas?	Vilken data kan användas för mätning?	Vilka antaganden är en förutsättning för satsningens insatta resurser?

Effektlogik

"De sociala investeringarna ska genom hälsofrämjande och förebyggande insatser främja barn och ungas framtida utveckling och hälsa med fokus på att gå ut grundskolan med godkända betyg"

SI som verktyg

- Leder hela vägen från behovsanalys till implementering
- 6 komponenter - som visar: organisatoriskt, strategiskt och operativt genom hela processen
- Uppföljning/utvärdering

För att få till en systemförändring, använda gemensamma resurser effektivare, göra bättre för målgruppen, samverkan